

**Autorytet
władz gminnych
a rozwój społeczności
lokalnych**

Bożena Tuziak

Autorytet władz gminnych a rozwój społeczności lokalnych

Studium socjologiczne

Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR
Warszawa 2014

Recenzenci: *dr hab. Jerzy Bartkowski*
dr hab. Paweł Starosta

Redakcja i korekta: *Magdalena Pluta*

Projekt graficzny okładki: *Katarzyna Juras*

Publikacja dofinansowana przez Uniwersytet Rzeszowski ze środków projektu
badawczego nr NN 116226736

Copyright © 2014 by Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa

ISBN 978-83-7383-610-5

Wydawnictwo Naukowe Scholar sp. z o.o.
ul. Krakowskie Przedmieście 62, 00-322 Warszawa
tel./fax 22 828 93 91; 22 828 95 63; 22 826 59 21
dział handlowy: jak wyżej wew. 105, 108
e-mail: info@scholar.com.pl
www.scholar.com.pl

Skład i łamanie: WN Scholar (*Stanisław Beczek*)
Druk i oprawa: Mazowieckie Centrum Poligrafii

Spis treści

Wstęp	9
Rozdział 1	
Autorytet i rozwój: koncepcja i założenia metodologiczne badań	15
1.1. Założenia, cele i problematyka badań	15
1.2. Metody i techniki gromadzenia danych	22
1.3. Kryteria i metoda doboru gmin do badania	24
1.4. Organizacja i przebieg badania	31
1.5. Charakterystyka badanych gmin	33
Rozdział 2	
Autorytet jako zjawisko społeczne	36
2.1. Autorytet: pojęcie i zjawisko	36
2.2. Konteksty i przejawy autorytetu	45
2.2.1. Autorytet a wpływ	45
2.2.2. Autorytet jako fakt społeczny	46
2.2.3. Autorytet jako cecha pozycji społecznej i podstawa wpływu	48
2.2.4. Autorytet jako instytucjonalna forma wpływu	52
2.3. Autorytet a władza	55
2.3.1. Autorytet w kontekście legitymizacji władzy	60
2.3.2. Autorytet a zasada wzajemności w społecznych relacjach władzy	62
2.4. Autorytet a przywództwo	69
2.5. Autorytet a prestiż	75
2.6. Autorytet a zaufanie	78
2.7. Pozytywne oddziaływanie autorytetu	80
2.8. Negatywny wpływ autorytetu	83
2.9. Podsumowanie	86
Rozdział 3	
Rozwój lokalny: koncepcje i czynniki	88
3.1. Istota rozwoju lokalnego	88
3.2. Koncepcje rozwoju lokalnego	95
3.2.1. Koncepcja aktywizacji	97
3.2.2. Koncepcje upodmiotowienia	100
3.2.3. Koncepcje rozwoju uczestniczącego	101
3.2.4. Koncepcja rozwoju neoendogennego	102
3.2.5. Koncepcja potencjału lokalnego	104
3.2.6. Koncepcja rozwoju zrównoważonego	107
3.3. Determinanty rozwoju lokalnego	108
3.3.1. Endogenne czynniki rozwoju lokalnego	108
3.3.2. Podmiotowość społeczności lokalnych	114
3.3.3. Aktywność obywatelska	117
3.3.4. Partycypacja społeczności lokalnej	122

3.4. Kapitał społeczny i jego oddziaływanie na rozwój lokalny	125
3.4.1. Formy i przejawy kapitału społecznego	125
3.4.2. Kapitał społeczny jako zasób społeczności lokalnej	134
3.4.3. Rola kapitału społecznego w rozwoju lokalnym	135
3.5. Podsumowanie	137

Rozdział 4

Społeczności lokalne i autorytety: dynamika przemian	139
4.1. Wprowadzenie	139
4.2. Społeczność lokalna – różnorodność ujęć	140
4.3. Wielość postaci i procesy przekształceń społeczności lokalnych	149
4.4. Społeczności i układy lokalne w oglądzie empirycznym	156
4.5. Istota i funkcjonowanie autorytetów lokalnych w ujęciu teoretycznym	163
4.6. Autorytet w tradycyjnej społeczności wiejskiej	167
4.7. Autorytet w okresie kształtowania się stosunków kapitalistycznych na wsi	170
4.8. Autorytet w okresie realnego socjalizmu	171
4.9. Autorytet w wiejskich społecznościach lokalnych w okresie przemian systemowych	173
4.10. Podsumowanie	177

Rozdział 5

Władza i samorządność na poziomie lokalnym	179
5.1. Istota i charakter władzy lokalnej	179
5.2. Koncepcje władzy lokalnej	184
5.2.1. Koncepcja lokalizmu	185
5.2.2. Teoria wyboru publicznego	186
5.2.3. Koncepcja państwa dualnego	189
5.2.4. Koncepcja relacji społecznych	190
5.2.5. Koncepcja agencyjna	191
5.3. Decentralizacja i pomocniczość jako zasady samorządności	192
5.4. <i>Governance</i> jako partnerskie współrzędzenie	197
5.5. Samorząd terytorialny jako instytucjonalny wyraz samorządności	201
5.6. Przywództwo lokalne	208
5.7. Podsumowanie	212

Rozdział 6

Zjawisko autorytetu w świadomości członków społeczności lokalnych	215
6.1. Rozumienie autorytetu	215
6.2. Postrzeganie komponentów autorytetu władz gminnych	221
6.2.1. Zaufanie	221
6.2.2. Szacunek i uznanie	224
6.2.3. Wzór postępowania	226
6.2.4. Wpływ	228
6.2.5. Władza	230
6.3. Poziom autorytetu władz gminnych w ujęciu syntetycznym	234

Rozdział 7

Autorytet władz gminnych a sfera funkcjonowania i rozwoju społeczności lokalnych	238
7.1. Wprowadzenie	238
7.2. Autorytet a integracja społeczności lokalnych	240
7.3. Autorytet i sieci relacji w procesie aktywizacji społeczności lokalnych	246
7.4. Autorytet a poczucie wpływu na sprawy lokalne	252
7.5. Autorytet władz gminnych a zmiany o charakterze prorozwojowym i innowacyjnym	258

Rozdział 8

Autorytet i rozwój w percepcji lokalnych aktorów	265
8.1. Gminy o wysokim poziomie autorytetu władz samorządowych	265
8.1.1. Gmina Trzebownik	265
8.1.2. Gmina Krasne	273
8.1.3. Gmina Stubno	281
8.2. Gminy o niskim poziomie autorytetu władz samorządowych	287
8.2.1. Gmina Solina	287
8.2.2. Gmina Wielkie Oczy	294
8.2.3. Gmina Tyrawa Wołoska	298
8.3. Podsumowanie	302

Zakończenie	305
-----------------------	-----

Literatura	309
----------------------	-----

Ankieta	340
-------------------	-----

Dyspozycje do wywiadu pogłębionego z radnymi/wójtami	358
--	-----

Dyspozycje do wywiadu pogłębionego z przedsiębiorcami	360
---	-----

Spis tabel	362
----------------------	-----

Spis rycin	363
----------------------	-----